

Klimaundersøkelse av statlige virksomheter

PwC på oppdrag for DFØ

April 2025

Forord

Fra og med 2023 påla Nærings- og fiskeridepartementet alle sine underliggende etater å gjennomføre klimagassregnskap. Fra 2024 ble det inkludert en fellesføring i tildelingsbrevene til statlige virksomhetene som etablere et mål om systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk i alle statlige virksomheter.

Denne rapporten er bestilt av DFØ som et kunnskapsgrunnlag i forbindelse med revisjon av *Handlingsplanen for økt andel klima og miljøvennlige offentlige anskaffelser og grønn innovasjon.*

DFØ har ikke utredet hvorvidt krav til klimaregnskap eller rapportering etter bestemte standarder vil være det mest effektive tiltaket for å bedre klimastyringen hos statlige virksomheter.

DFØ har heller ikke tatt endelig stilling til rapportens innhold. Rapporten er i sin helhet, inkludert metodologi, analyse og funn, rapportskrivners ansvar.

Oslo, 4. april 2025

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring

Innholdsfortegnelse

	Side
1 Sammendrag	s. 5-6
2 Bakgrunn	s. 7-9
3 Metode og funn	s. 10-25
4 Klimaindeksen for næringslivet og for statlige virksomheter	s. 26-30
5 Anbefalinger for videre arbeid	s. 31-37

Sentrale begreper

Begreper	Forklaring
Anskaffelser	Kjøp av varer og tjenester til statsetater, kommuner og offentlig kontrollerte virksomheter. Statlige virksomheter anskaffer årlig for store beløp, alt fra kontorutstyr, som IT-utstyr og tekstiler, til anleggsmidler og transport.
CSRD	Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), kjent som EUs Bærekraftsrapporteringsdirektiv, som pålegger alle store selskaper å rapportere bærekraftsinformasjon på en standardisert måte.
GHG-protokollen	Greenhouse Gas Protocol, kjent som beste praksis kartlegging og rapportering av klimaregnskap. Har utarbeidet retningslinjer både for næringslivet og for statlig sektor.
GRI	Global Reporting Initiative er en organisasjon som har utarbeidet de mest brukte retningslinjene for bærekraftsrapportering.
ISO 14001	International Organization for Standardization er en organisasjon som har utarbeidet retningslinjer og standarder for et bredt utvalg av produkter og tjenester. ISO 14001 er en standard spesifikt rettet mot miljøledelse.
Klimarapportering	Redegjørelse av selskapets eller virksomhetens klimagassutslipp, med forklaringer av hvilke avgrensninger man har gjort og hvordan man søker å forbedre rapporteringen fremover.
Klimaregnskap	Oppstilling av klimagassutslippene for et selskap eller en virksomhet. Deles som regel inn i direkte og indirekte utslipp i tråd med GHG-protokollen (scope 1-3).
Klimastyring	Hvordan man arbeider med sine utslippkilder og tar ansvar for klimafotavtrykket sitt. Handler om å forstå, ansvarliggjøre, iverksette tiltak og sette mål, samt oppfølging.
Scope 1-3	GHG-protokollen klassifiserer klimagassutslipp etter scope 1-3. Scope 1 står for de direkte utslippene til en virksomhet, scope 2 for indirekte utslipp fra elektrisitet som virksomheten forbruker, og scope 3 står for indirekte utslipp som oppstår i virksomhetens leverandør- og kundeled.

1

Sammendrag

Sammendrag

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) er i gang med et utviklingsarbeid for å styrke deres arbeid med klimaregnskap og -styring i statlige virksomheter og har i den forbindelse behov for å utarbeide et kunnskapsgrunnlag. På oppdrag fra DFØ, har PwC gjort en undersøkelse av klimarapportering i statlige virksomheter, gjennomført en workshop og formulert anbefalinger for hvordan virksomhetene bør utarbeide og rapportere klimaregnskap. Formålet med denne rapporten er å oppsummere hovedfunnene fra undersøkelsen og presentere anbefalinger for virksomheter og departementer for å sikre god klimarapportering og -styring i statlige virksomheter.

PwC har i flere år publisert Klimaindeksen for næringslivet, som kartlegger klimarapporteringen i Norges 100 største selskaper målt etter omsetning. PwC har nå på vegne av DFØ undersøkt klimarapporteringen til de 100 største statlige virksomheter som i 2022 gjorde anskaffelser for over 50 MNOK. Undersøkelsen er gjort i tråd med metoden i Klimaindeksen for næringslivet som kategoriserer selskapene basert på kvaliteten på klimarapporteringen.

Sentrale funn fra undersøkelsen

- Statlige virksomheter ligger langt bak næringslivet når det gjelder klimarapportering. Kun 5 av de 100 statlige virksomhetene i denne undersøkelsen har et offentlig tilgjengelig klimaregnskap. Dette står i sterk kontrast til Klimaindeksen i næringslivet hvor PwC finner at 91 av 100 selskaper har et offentlig tilgjengelig klimaregnskap
- Av de statlige virksomhetene som PwC vurderer at har et godt klimaregnskap og god klimarapportering, blir rapportering i tråd med beste praksis standarder som GHG-protokollen og GRI løftet frem som viktig
- Departementene spiller en sentral rolle når det gjelder virksomhetenes klimarapportering, og gjennom tildelingsbrev og rundskriv får virksomhetene *forventninger* til klimarapportering i tråd med beste praksis. Samtidig viser undersøkelsen at forventninger ikke er tilstrekkelig for at virksomhetene rapporterer klimagassutslipp, og at virksomhetene ønsker *krav* til rapportering av klimagassutslipp

Basert på funnene, har PwC utarbeidet anbefalinger til statlige virksomheter og departementene for forbedret klimaregnskap og klimastyring:

Anbefalinger til virksomhetene avhengig av hvor langt man har kommet med klimaregnskap og klimastyring i dag

1. Få oversikt over de største direkte og indirekte utslippskildene til virksomheten
2. Rapportere klimaregnskapet i tråd med GHG-protokollen i årsrapporten
3. Prioritere og iverksette tiltak basert på kunnskapen om egen klimapåvirkning for å redusere klimagassutslipp effektivt

Anbefalinger til departementene

1. Omformulere fra *forventninger* til *krav* om klimarapportering i tråd med beste praksis, i fellesføringer, tildelingsbrev og rundskriv
2. Se til Nærings- og fiskeridepartementet sine tildelingsbrev og egne føringer når det gjelder klimafaglige anbefalinger i tildelingsbrev
3. Formulere krav til klimarapportering i Økonomiregelverket som definerer hvordan årsrapporter skal utformes og offentliggjøres.

2 Bakgrunn

Bakgrunn

Den grønne omstillingen krever at alle samfunnsaktører bidrar, både i næringslivet og i offentlig sektor. Rapportering av klimagassutslipp og god klimastyringspraksis står sentralt i omstillingen gjennom at aktørene informerer omgivelsene om deres tiltak, mål og resultater i klimaarbeidet.

Næringslivet har de siste årene i en stadig økende grad møtt krav og forventninger til klimarapportering og klimastyring fra regulatoriske aktører, investorer og andre interessenter. Dette er i 2024 blitt ytterligere forsterket gjennom EUs Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). Direktivet medfører omfattende krav og retningslinjer til hvordan selskapene skal rapportere bærekraftsinformasjon og forventes å skape store endringer i rapporteringen til næringslivet. Gjennom bærekraftsrapportering skal selskapenes interessenter få innblikk i selskapenes strategier og risiko- og mulighetsforståelse innen bærekraftsrelaterte temaer. Med CSRD blir bærekraftsrapportering likestilt med finansiell rapportering, på den måten at selskapene skal attestere den ikke-finansielle informasjonen hos revisorer, slik de har gjort med finansiell informasjon i en årrekke. En rekke statseide selskaper blir omfattet av direktivet, og Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) formulerte i 2022 nye krav til statseide selskaper i Eierskapsmeldingen, som går mer i retning av kravene i CSRD enn tidligere.¹

Statlige virksomheter som er underlagt departementstyring har per i dag lite konkrete krav og føringer til rapportering av bærekraftsinformasjon i årsrapporter. Statlige virksomheter får sine styringssignaler fra departementene via tildelingsbrev. Disse inneholder blant annet fellesføringer, der én av tre fellesføringer handler om systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk.² Denne fellesføringen ble inkludert i tildelingsbrev for første gang for 2024, og det kan derfor ikke forventes en stor effekt enda. Samtidig formulerte NFD i sine tildelingsbrev for 2023 til flere av sine underliggende virksomheter egne føringer hvor de blant annet skriver at de forventer at virksomhetene rapporterer på direkte og indirekte klimagassutslipp og klimarisiko, og benytter anerkjente standarder for slik rapportering.

Statlige virksomheter har andre karakteristikk enn selskapene som omfattes av CSRD når det gjelder styringssignaler og berørte interessenter. Man kan også si at selskapene i næringslivet har en annen type motivasjon for å utøve klimarapportering. Likevel har statlige virksomheter betydelige klimagassutslipp, gjennom at de anskaffer for store beløp hvert år, som medfører klimagassutslipp. Ifølge en rapport fra Menon Economics ble det i hele den offentlige sektoren anskaffet for totalt 650 000 MNOK i 2023, og den totale utslippsmengden fra anskaffelsene var på rundt 10 millioner tCO₂e, noe som tilsvarer rundt 15 % av Norges totale klimafotavtrykk. Fordelt på innkjøpsnæringer finnes de største utslippene innen bygg og anlegg, landtransport, medisin, kjemi og drivstoff samt mineralske produkter.³

Til tross for at anskaffelsene har høy klimapåvirkning, er det svært få statlige virksomheter som rapporterer klimaregnskap. Dette står i motsetning til de største selskapene i næringslivet, som PwC analyserer årlig gjennom rapporten [Klimaindeksen](#). I rapporten kartlegger og analyserer PwC næringslivets status på klimarapportering. I analysen finner PwC en positiv utvikling i antallet selskaper som rapporterer klimaregnskap i tråd med scope 1-3 i tråd med kravene i CSRD og Greenhouse Gas Protocol (GHG-protokollen). Så mange som 91 av Norges 100 selskaper rapporterte klimaregnskap i 2023, og 62 av 100 inkluderte vesentlige utslipp.

Med dette prosjektet undersøker PwC på vegne av DFØ hvilke statlige virksomheter som rapporterer klimagassutslipp og ser funnene opp mot erfaringer fra næringslivet. Videre undersøkes drivkrefter, motivasjon og barrierer for klimarapportering. Avslutningsvis formuleres anbefalinger til virksomheter og departementer, avhengig av hvilken situasjon virksomhetene befinner seg i med hensyn til klimarapportering i dag.

¹ Regjeringen (2022). <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20222023/id2937164/>

² Det kongelige kommunal- og distriktsdepartement. (2024). <https://www.regjeringen.no/contentassets/ea3ba26fc4164823a9cfb511d7174a19/fellesforinger-i-tildelingsbrev-2024-1339258.pdf>

³ Menon Economics. (2023). <https://dfo.no/sites/default/files/2023-11/MENON%20Notat%20Klimafotavtrykk.pdf>

Klimaregnskap og klimarapportering i tråd med GHG-protokollen er sentralt i dette prosjektet

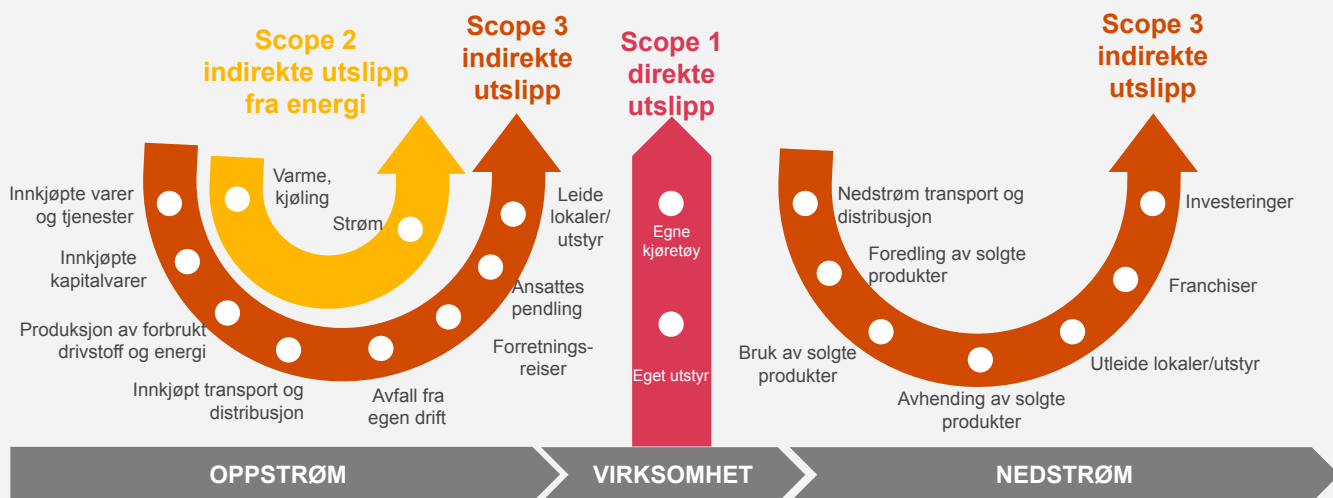
GHG-protokollen kategoriserer klimagassutslipp inn i tre deler, kalt scope 1-3. Dette gjøres for å avgrense direkte og indirekte utslippskilder, forbedre åpenheten og gi nytte for ulike selskapstyper, klimapolitikk og mål.

Inndelingen muliggjør henvisning til hvor en virksomhet sine utslipp oppstår i verdikjeden og hvor tilsvarende utslipp inngår i andre virksomheters klimaregnskap (en virksomhet sine utslipp i scope 1 kan være en annen sin virksomhet sine utslipp i scope 3).

Scope 1: Inkluderer direkte klimagassutslipp. Dette er klimagassutslipp fra aktiviteter som virksomheten har direkte kontroll over, for eksempel utslipp fra egne kjøretøy.

Scope 2: Inkluderer indirekte klimagassutslipp fra energi som strøm og fjernvarme som virksomheten kjøper inn.

Scope 3: Inkluderer andre indirekte klimagassutslipp opp- og nedstrøms i verdikjeden. Dette inkluderer klimagassutslipp fra all annen virksomhet, som kjøp av tjeneste fra tredjepart, forretningsreiser etc.

Scope 3 for statlige virksomheter

Statlige virksomheter anskaffer for store beløp årlig, og noen produktkategorier regnes å ha særlig stor klimapåvirkning. Dette inngår i virksomhetenes indirekte utslipp (scope 3) fordi det genereres utslipp av leverandører i produksjonsfasen av disse varene eller tjenestene som blir anskaffet.

3

Metode og funn

Flermetodisk datainnsamling: dokumentanalyse, spørreundersøkelse, intervjuer og workshop

I dette prosjektet har PwC analysert hvordan klimarapportering og klimastyring utføres blant 100 statlige virksomheter som anskaffet for over 50 millioner NOK i 2022.

I tillegg har drivkrefter, motivasjon og barrierer for klimarapportering og klimastyring blitt undersøkt. Det ble også gjennomført en workshop underveis i prosjektet, som inkluderte gruppediskusjoner som videre har bidratt til å berike datamaterialet. Under følger en oversikt over den metodiske tilnærmingen:

Dokumentanalyse

PwC har undersøkt rapportering av klimaregnskap i årsrapportene for 2022 og 2023. Utvalget utgjør de 100 statlige virksomhetene som årlig anskaffer for over 50 MNOK. Resultatene fra denne dokumentanalysen presenteres seksjonen *Klimaindeksen for næringslivet og for statlige virksomheter*.

I tillegg har PwC undersøkt formuleringene i tildelingsbrevene fra departementet for å kartlegge hvilke forventninger og krav virksomhetene er underlagt med hensyn til klimarapportering og klimastyring.

Spørreundersøkelse

Utvalget fikk tilsendt en spørreundersøkelse som spurte om drivere og motivasjon, samt barrierer for klimarapportering og klimastyring. Undersøkelsen fikk 33 responser.

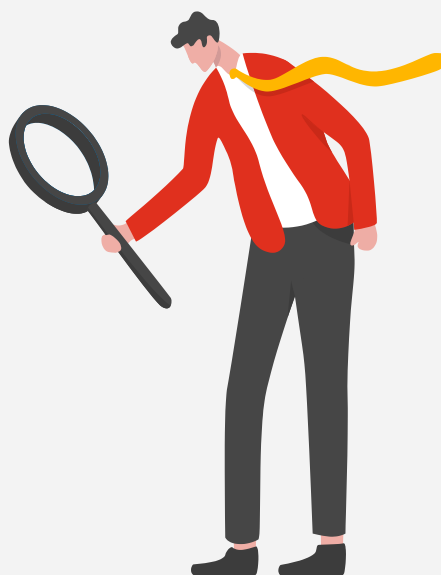
Intervjuer om beste praksis

I dokumentanalysen pekte enkelte virksomheter seg ut som beste praksis på klimaregnskap og -rapportering, og disse ble videre intervjuet av PwC og DFØ. Virksomhetene som ble intervjuet er Kystverket, Norad og Statsbygg.

Workshop om klimaregnskap

DFØ og PwC arrangerte i mars 2024 en workshop om klimaregnskap og -rapportering for *Nettverk for klimaledelse i direktoratene*. Workshopen hadde 35 deltakere. Workshopen startet med presentasjoner fra virksomheter som på ulike måter er gode eksempler i klimaregnskap og -rapportering, med en paneldiskusjon med representantene som presenterte fra disse virksomhetene. Videre ble det gjennomført gruppearbeid hvor alle deltakerne på workshopen diskuterte fem problemstillinger:

- Virksomhetens største utslippskilder
- Klimarapportering i tråd med GHG-protokollen
- Klimagassutslippsreducerende tiltak og resultatmåling
- Bidrag fra departementer og forvaltningsorganer som DFØ
- Motivere organisasjonen for klimarapportering

Utvalget i undersøkelsen består av 100 statlige virksomheter med anskaffelser over 50 MNOK i 2022

Arbeids- og inkluderingsdepartementet	Nasjonalbiblioteket
Arbeids- og velferdsetaten (NAV)	Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten
Arbeidstilsynet	Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT)
Arkivverket	Norges geologiske undersøkelse
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (BUFDIR)	Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon (DSS)	Norsk kulturråd
Digitaliseringsdirektoratet	Norsk nukleær dekommisjonering
Direktoratet for byggkvalitet	Norsk pasientskadeerstatning
Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)	Norsk Polarinstitutt
Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir)	Patentstyret
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)	Politi- og lensmannsetaten
Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA)	Registerenheten i Brønnøysund
Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD)	Riksadvokaten
Domstolene i Norge	Riksantikvaren
Eksportfinansiering Norge	Riksrevisjonen
Energidepartementet	Riksteatret
Finansdepartementet	Samferdselsdepartementet
Finanstilsynet	Sjøfartsdirektoratet
Fiskeridirektoratet	Skatteetaten
Folkehelseinstituttet	Sokkeldirektoratet
Forsvaret	Spesialisthelsetjenesten*
Forsvarsbygg	Statens helsetilsyn
Forsvarsdepartementet	Statens kartverk
Forsvarsmateriell	Statens lånekasse for utdanning
Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker	Statens legemiddelverk
Havforskningsinstituttet	Statens pensjonskasse
Havindustritilsynet	Statens vegvesen
Helse- og omsorgsdepartementet	Statistisk sentralbyrå
Helsedirektoratet	Statped
Hovedredningssentralen	Statsbygg
Husbanken	Statsforvaltaren i Møre og Romsdal
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet	Statsforvaltaren i Rogaland
Jernbanedirektoratet	Statsforvaltaren i Vestlandet
Justervesenet	Statsforvalteren i Agder
Justis- og beredskapsdepartementet	Statsforvalteren i Innlandet
Klima- og miljødepartementet	Statsforvalteren i Nordland
Kommunal- og distriktsdepartementet	Statsforvalteren i Oslo og Viken
Kriminalomsorgsdirektoratet	Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Kultur- og likestillingsdepartementet	Statsforvalteren i Trøndelag
Kunnskapsdepartementet	Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Kystverket	Statsforvalterens fellestjenester
Landbruks- og matdepartementet	Statsministerens kontor
Landbruksdirektoratet	Stortinget
Lotteri- og stiftelsestilsynet	Sysselemesteren på Svalbard
Lufftartiltsynet	Tolletaten
Mattilsynet	Universitetet i Oslo*
Miljødirektoratet	Universitetet i Bergen*
Nærings- og fiskeridepartementet	Utdanningsdirektoratet
Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	Utenriksdepartementet
Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM)	Utlendingsnemnda

*Spesialisthelsetjenesten, Universitetet i Oslo og Universitetet i Bergen var opprinnelig ikke oppført i utvalget, men ble lagt til av PwC og DFØ etter et ønske om å inkludere virksomheter fra helse- og universitetssektoren.

Dokumentanalysen viser at fellesføringer og rundskriv refererer til klimaregnskap i tråd med GHG-protokollen

Videre i prosjektet gikk PwC gjennom tildelingsbrevene for de utvalgte virksomhetene, som departementene styrer virksomhetene etter. Tildelingsbrevene inneholder flere fellesføringer som alle departementer har integrert i sine tildelingsbrev.

En av tre **fellesføringer** i departementenes tildelingsbrev for 2024 handler om *systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturforavtrykk og energibruk*. Regjeringens mål med fellesføringen er at statlige virksomheter kan bidra til å nå regjeringens klima-, energi- og miljømål. Regjeringen fulgte opp fellesføringene med **rundskriv D-2/24** i mars 2024 som beskriver nærmere hvordan virksomhetene kan forstå, arbeide med og rapportere på fellesføringene. I rundskrivet blir klimaregnskap og klimastyring løftet frem i sammenheng med hvordan de nevnte fellesføringene skal forstås og arbeides med av statlige virksomheter. Her blir også virksomhetenes anskaffelser trukket inn som en vesentlig kilde til betydelige klimagassutslipp:

“Systematisk arbeid med reduksjon av klimagassutslipp i virksomheter kan innebære å sette mål på kort og lang sikt og følge dem opp med konkrete handlingsplaner. Enkelte virksomheter utarbeider et klimagassregnskap hvor en deler utslippene opp i tre ulike avgrensninger (såkalte «Scopes») for å få oversikt over virksomhetens direkte utslipp (Scope 1) og indirekte klimagassutslipp fra energiforbruk (Scope 2) og i verdikjeden (Scope 3). Gjennom anskaffelser kan statlige virksomheter bidra til betydelige indirekte klimagassutslipp. I tilfeller dette er relevant kan statlige virksomheter også kartlegge indirekte utslipp gjennom anskaffelser.”

Rundskrivet peker på GHG-protokollen som beste praksis for utarbeidelse av klimaregnskap for å få oversikt over virksomhetens direkte utslipp (Scope 1) og indirekte klimagassutslipp fra energiforbruk (Scope 2) og i verdikjeden (Scope 3). Videre beskriver rundskrivet at statlige virksomheter gjennom sine anskaffelsespraksiser kan bidra til betydelige indirekte klimagassutslipp i verdikjeden og at de derfor bør kartlegge indirekte utslipp gjennom anskaffelsene.

Eksempel:

Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) legger mer konkrete føringer

NFD går noe lengre i tildelingsbrevet til sine underliggende virksomheter, og forventer blant annet at de:

- Integrerer arbeid med klimarisiko i virksomhetens strategier
- Iverksetter klimareduserende tiltak, setter vitenskapsbaserte mål i tråd med Parisavtalen og rapporterer om måloppnåelse
- Rapporterer på direkte og indirekte klimagassutslipp og klimarisiko, og benytter anerkjente standarder til dette
- Integrerer arbeid med natur i virksomhetens strategier.
- Iverksetter naturreduserende tiltak og setter mål, øker positiv påvirkning på naturmangfold og økosystemer, samt rapporterer om måloppnåelse
- Benytter anerkjente standarder for rapportering av naturrelaterte temaer

Spørreundersøkelsen ble besvart av 33 virksomheter

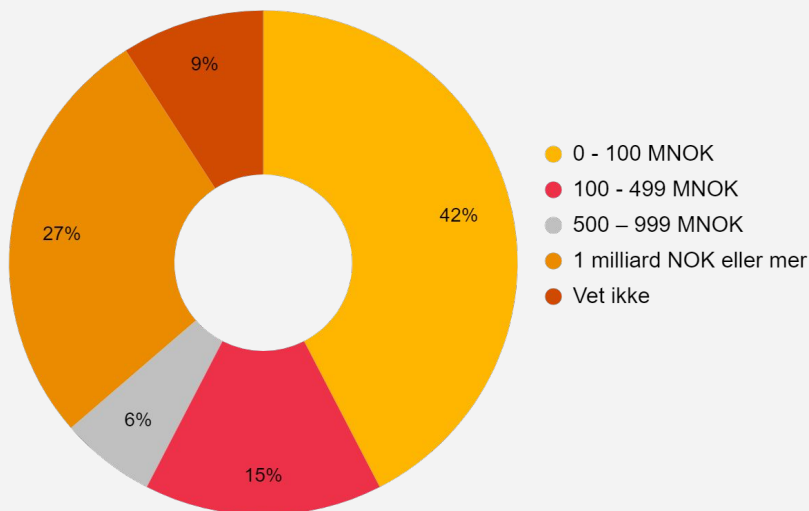
Spørreundersøkelsen som ble sendt ut inneholdt spørsmål om klimastyring og -rapportering, og kartlegger primært motivasjon, drivkrefter, men også barrierer til klimastyring og -rapportering. I alt 33 av 100 virksomheter svarte på undersøkelsen. De 33 representerer et bredt utvalg av virksomhetene, både når det gjelder årlige anskaffelser og antall ansatte i virksomhetene.

Årlige anskaffelser

Av de som besvarte undersøkelsen er det stor variasjon i hvor mye de anskaffer for årlig:

- 42% har årlige anskaffelser mellom 0 - 100 MNOK
- 15% har årlige anskaffelser mellom 100 - 499 MNOK
- 6% har årlige anskaffelser mellom 500 - 999 MNOK
- 27% har årlige anskaffelser over 1 000 MNOK

Årlige anskaffelser

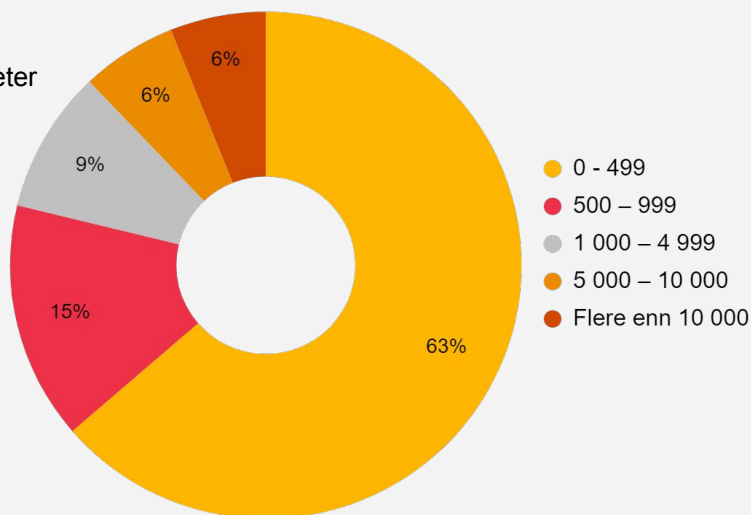

Antall ansatte

Videre ble de spurt om antall ansatte i virksomheten, og det er overvekt av virksomheter mellom 0 - 499 ansatte:

- 63%: 0 - 499 ansatte
- 15%: 500 - 999 ansatte
- 9%: 1 000 - 4 999 ansatte
- 6%: 5 000 - 10 000 ansatte
- 6%: >10 000 ansatte

Antall ansatte i virksomhetene

Flere av virksomhetene sier de har god klimastyring, og de er i stor grad opptatt av offentlighetens forventninger

Klimastyring

Det første temaet i spørreundersøkelsen handler om klimastyring og virksomhetene ble bedt om å ta stilling til ulike påstander relatert til dette. 3 av 33 virksomheter mener i svært stor grad at de har god klimastyring i virksomheten, og 10 mener i stor grad dette. 7 av virksomhetene svarer verken eller, og 13 svarer i liten grad eller i svært liten grad. Dette viser at det er stor variasjon i virksomhetenes oppfatning av sin egen klimastyring. Det kan være flere årsaker til denne variasjonen, for eksempel forskjeller i størrelse, sektor eller hvor langt de har kommet i arbeidet med klimastyring. Funnene tyder likevel på at det kan være nyttig å undersøke hva som eventuelt kan gjøres for å forbedre klimastyringen på et generelt grunnlag.

Formelle krav

Videre møtte virksomhetene ulike påstander relatert til av hvem og hvordan de blir påvirket til bedre klimastyring. Svarene varierer når det gjelder om de får formelle krav til klimastyring fra departementet, med 11 av virksomhetene som svarer at de i svært stor eller stor grad får formelle krav, og 13 som svarer at de i liten eller svært liten grad får formelle krav. 9 av virksomhetene svarer verken eller. Ettersom de formelle styringssignalene fra departementene primært kommer gjennom tildelingsbrev, er det interessant at svarene varierer i så stor grad. En potensiell årsak til det kan eksempelvis være at noen av virksomhetene mener de får formelle krav i styringssignaler fra andre kilder enn tildelingsbrev, men dette kan ikke bekreftes i spørreundersøkelsen.

Sammenliknbare virksomheter

Sammenliknbare virksomheter virker ikke til å ha en spesielt viktig påvirkning på virksomhetene. Kun 5 oppgir at de i svært stor eller stor grad anser at sammenliknbare virksomheter påvirker dem, mens 13 oppgir at de i liten eller svært liten grad gjør dette. Det kan indikere at virksomhetene i størst grad forholder seg til styringssignaler fra departementene, og ikke er opptatt av å se til andre virksomheter.

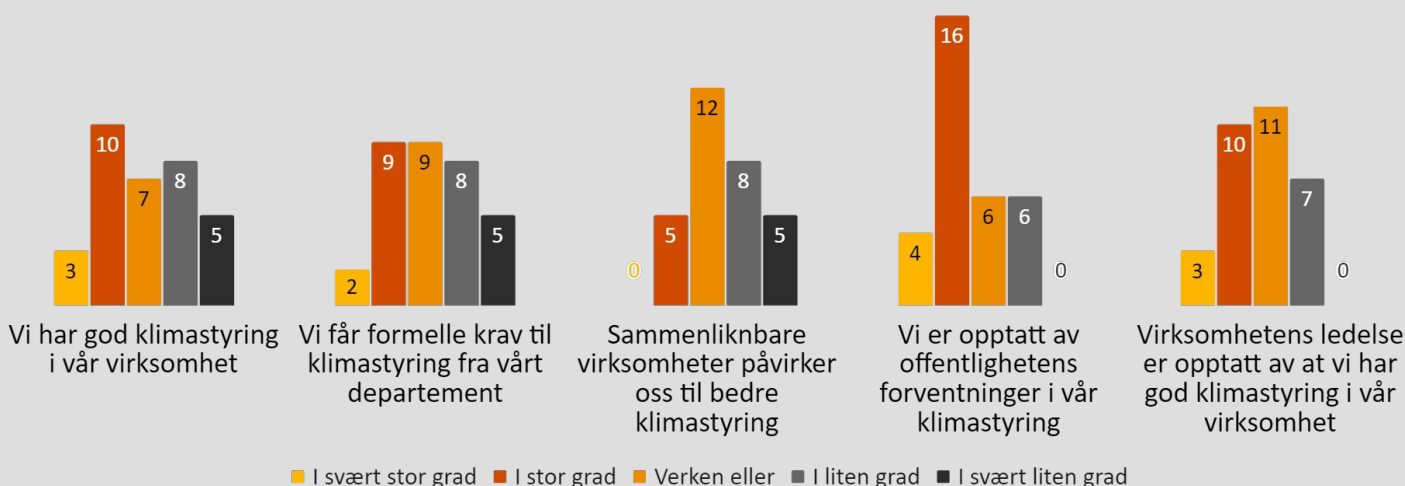
Offentlige forventninger

Offentlighetens forventninger virker derimot å bety mye for virksomhetenes klimastyring. Hele 20 av virksomhetene oppgir at de i svært stor grad eller i stor grad er opptatt av offentlighetens forventninger i deres klimastyring. 6 virksomheter svarer verken eller, og 6 virksomheter svarer i liten grad. Offentlighetens forventninger spiller med andre ord en viktig rolle når det kommer til statlige virksomheters klimastyring.

Virksomhetens ledelse

Avslutningsvis svarer 13 av virksomhetene at ledelsen deres er opptatt av at de har god klimastyring, med 11 som svarer verken eller og 7 som svarer litt uenige. Dette viser at ganske mange av virksomhetene sier de har ledelse som er opptatt av god klimastyring i mer eller mindre grad. Til tross for at virksomhetene i stor grad styres etter tildelingsbrev, er det viktig at virksomhetens ledelse er opptatt av god klimastyring som deretter kan legge til rette for gode klimastyringstiltak.

Påstander om klimastyring: I hvilken grad er respondentene enige? (antall responser)

Virksomhetene mener de har kontroll på sine største utslippskilder og har satt i gang tiltak...

Utslippskilder

Virksomhetene svarte videre på påstander om virksomhetens utslippskilder og utslippsreducerende tiltak. 22 av 33 virksomheter er litt eller helt enig i at de har god kontroll på deres største utslippskilder. 4 av virksomhetene svarer verken eller, og 7 svarer litt eller helt uenig. For å oppnå god klimastyring, er det avgjørende at virksomhetene har god kontroll på sine største utslippskilder. Disse resultatene viser at virksomhetene i stor grad mener de har kontroll på sine største utslippskilder, som danner et godt grunnlag for å iverksette tiltak for å redusere utslipp på kort og lang sikt.

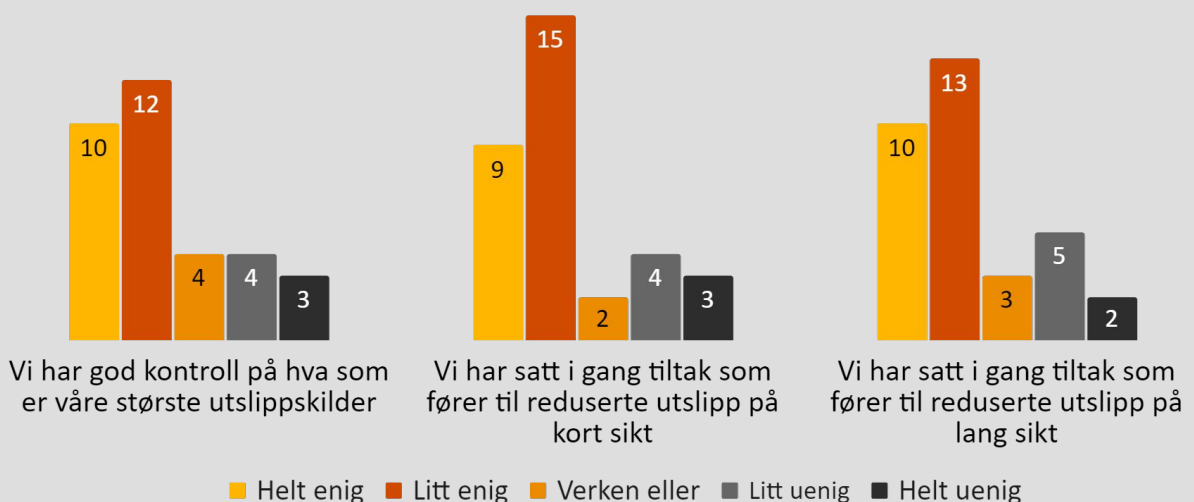
Utslippsreducerende tiltak på kort sikt

24 av 33 virksomheter svarer litt eller helt enig i at de har satt i gang tiltak som fører til reduserte utslipp på kort sikt. Kun 2 virksomheter svarer verken eller, og 7 av virksomhetene svarer litt eller helt uenig i dette. Det er positivt at virksomhetene har satt i gang tiltak på kort sikt, kombinert med at de sier at de har kontroll på sine største utslippskilder.

Utslippsreducerende tiltak på lang sikt

23 av virksomhetene svarer at de i større eller mindre grad har satt i gang tiltak for å redusere utslipp på lang sikt. 3 av virksomhetene svarer verken eller, og 7 virksomheter svarer litt eller helt uenig. Antallet virksomheter som svarer litt eller helt enig på denne påstanden er tilnærmet lik påstanden om utslippsreducerende tiltak på kort sikt, noe som indikerer at tiltakene som virksomhetene har igangsatt kan ha en effekt både på kort og lang sikt.

Påstander om største utslippskilder og reducerende tiltak: I hvilken grad er respondentene enige? (antall responser)

...men de har i liten grad satt mål for å redusere utslipp

Virksomhetene ble videre bedt om å ta stilling til påstander om målsetting for utslippsreduksjon. For å lykkes med tiltak for å redusere utslipp, bør man sette konkrete og tallfestede mål som er knyttet til tiltakene for å oppnå utslippsreduksjon. Når det gjelder målsetting er svarene mindre positive, og i sterk kontrast til påstandene om klimastyring og klimareduksjonstiltak på de forrige sidene.

De færreste av virksomhetene har satt seg tallfestede kortsiktige og langsiktige mål for å redusere utslipp. Flere av virksomhetene har satt seg overordnede mål, men også her er det langt færre enn antallet virksomheter som har satt i gang tiltak for å redusere utslipp som vist over.

Tallfestede kortsiktige mål

7 virksomheter sier seg litt eller helt enig i at de har satt seg tallfestede kortsiktige mål, med 3 som svarer verken eller og 23 virksomheter som svarer litt eller helt uenig med overvekt på sistnevnte.

Tallfestede langsiktige mål

Det er enda færre som har satt seg tallfestede langsiktige mål, med 5 som svarer litt eller helt enig, 3 svarer verken eller og 24 svarer litt eller helt uenig.

Overordnede mål

12 virksomheter er litt eller helt enig i påstanden om at de har satt seg overordnede mål for å redusere utslipp, mens 3 svarer verken eller og 17 virksomheter litt eller helt uenig. Det er med andre ord flere virksomheter som har satt seg overordnede mål enn tallfestede mål, noe som indikerer at det er mer krevende å tallfeste mål knyttet til reduksjon av klimagassutslipp.

Påstander om målsetting for utslippsreduksjon: I hvilken grad er respondentene enige? (antall responser)

Det er en overraskende stor kontrast mellom antallet virksomheter som sier de har satt i gang tiltak som fører til utslippsreduksjon, og antallet som sier de har satt seg tallfestede mål for å redusere utslipp. God klimastyring innebærer at man har klimaregnskap, og deretter igangsetter gode tiltak og definerer tallfestede mål for å redusere utslipp. Dette kan hjelpe virksomheter med å følge med på om tiltakene har effekt, og sikre at virksomheten lærer og forbedrer tiltakene og målsettingen over tid.

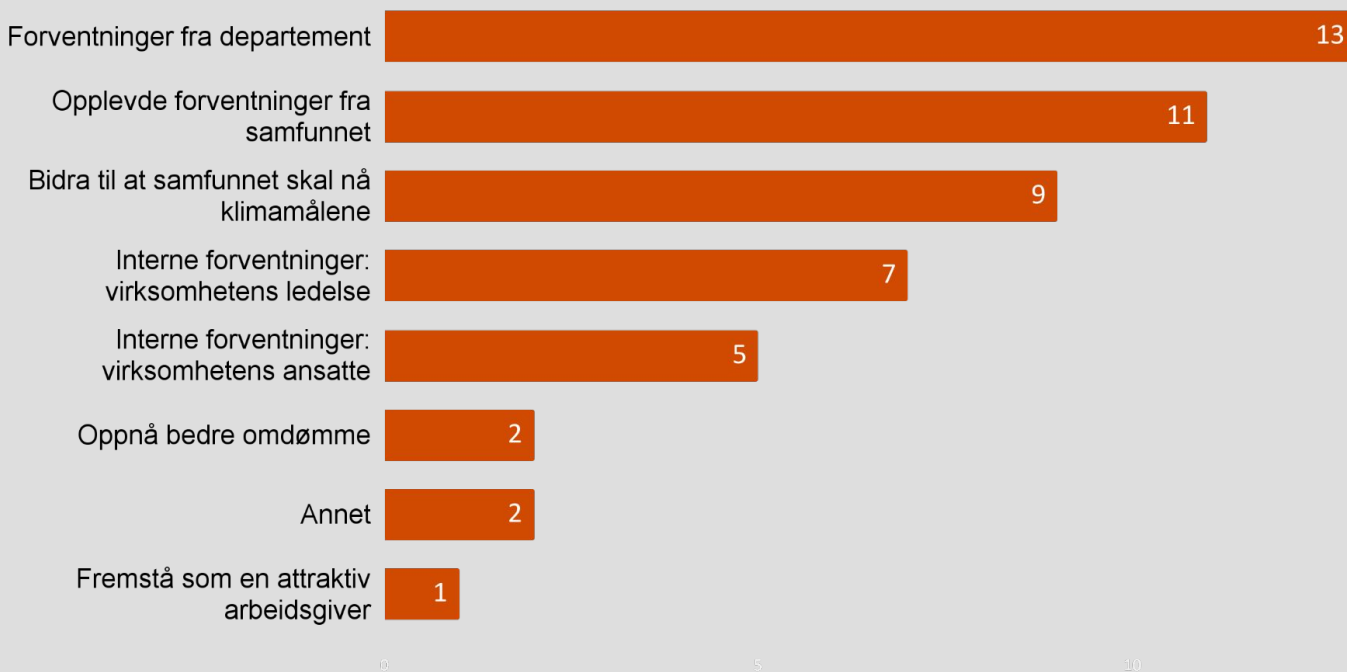
Forventninger fra departement er en stor drivkraft for rapportering av klimaregnskap...

Virksomhetene besvarte videre i spørreundersøkelsen på to ulike seksjoner, avhengig av om de svarte at de rapporterer klimaregnskap eller ikke. De som svarte at de rapporterer klimaregnskap ble spurt om hva som er drivkreftene deres for å gjøre dette. Det var 12 av 33 virksomheter som svarte at de rapporterer klimaregnskap. Dette er langt flere enn PwC finner i dokumentanalysen av årsrapporter, som vises i neste seksjon av rapporten, *Klimaindeksen for næringslivet og for statlige virksomheter*.

Drivkrefter

Blant drivkreftene for de som sier at de rapporterer klimaregnskap, er forventninger fra departementet den største drivkraften, etterfulgt av opplevde forventninger fra samfunnet og at man bidrar til at samfunnet skal nå klimamålene. Videre peker virksomhetene på interne forventninger fra virksomhetens ledelse og ansatte som viktige drivkrefter. Bedre omdømme og å fremstå som en attraktiv arbeidsgiver er i mindre grad pekt på som viktige drivkrefter.

Drivkrefter til rapportering av klimaregnskap (antall responser)

Disse resultatene kan sees i sammenheng med resultatene om klimastyring, som viste at virksomhetene i stor grad er opptatt av offentlighetens forventninger når det gjelder deres klimastyring. Rapportering av klimaregnskap er en viktig del av klimastyring, og sånn sett er dette naturlig. Samtidig er det interessant at forventninger fra departement blir svart flest ganger, og dette indikerer at selv om styringssignalene er formulert som forventninger og ikke krav, så kan det ha en effekt på virksomhetenes rapportering av klimaregnskap.

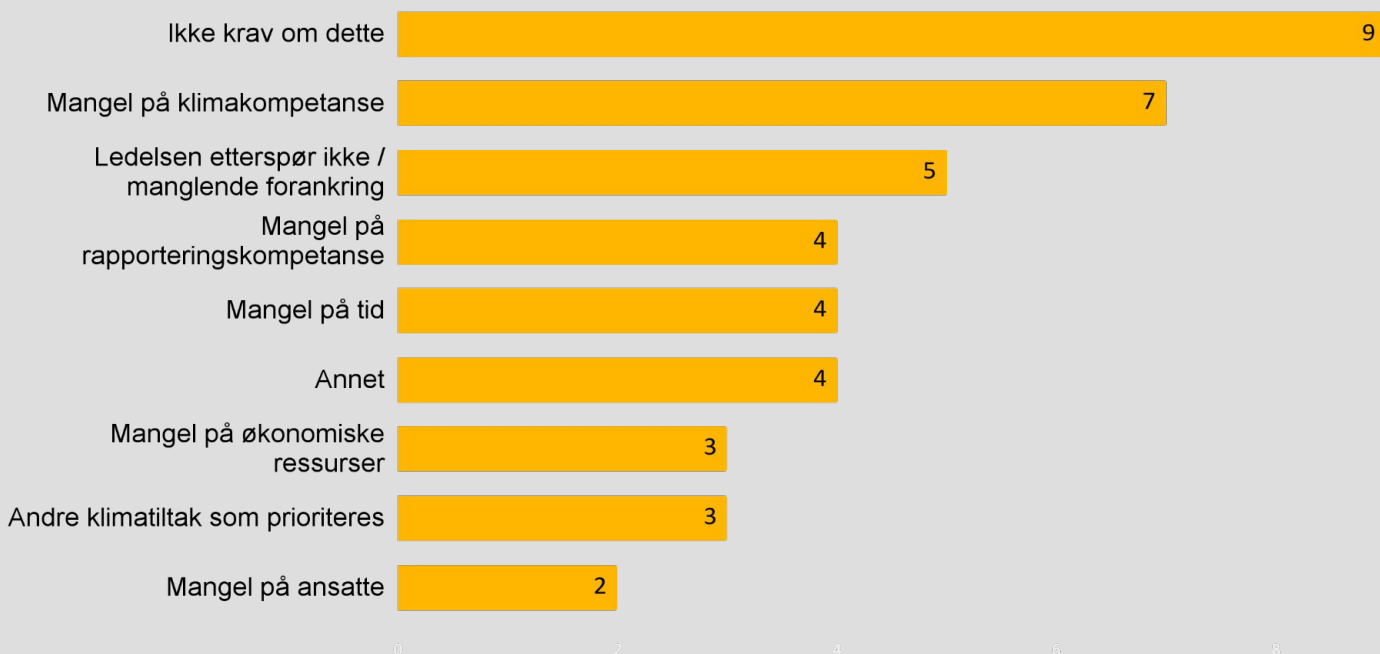
...mens mangel på krav er en stor barriere for rapportering av klimaregnskap

De som svarte at de ikke rapporterer klimaregnskap ble spurt om hva som er barrierer for at de ikke gjør dette. Det var 14 av 33 virksomheter som svarte at de ikke rapporterer klimaregnskap.

Barrierer

Blant virksomhetene som svarte at de ikke rapporterer klimaregnskap, er mangel på krav den største barrieren. Videre velges mangel på klimakompetanse, og at ledelsen ikke etterspør rapportering av klimaregnskap / manglende forankring til rapportering, som de største barrierene. Enkelte av virksomhetene oppgir også mangel på rapporteringskompetanse og tid som store barrierer. Mangel på økonomiske ressurser og at andre klimatiltak prioriteres, samt mangel på ansatte blir også nevnt som barrierer, men i mindre grad.

Barrierer for å ikke rapportere klimaregnskap (antall responser)

Funnene relatert til drivkrefter og barrierer viser at styringssignaler troner øverst, både som drivkraft for rapportering i form av at virksomhetene opplever forventninger til rapportering av klimaregnskap, men også som barriere for manglende rapportering i den forstand at det ikke er krav til rapportering av klimaregnskap. De eksisterende styringssignalene treffer med andre ord ulikt hos virksomhetene; 13 av virksomhetene mener at forventninger er nok til å rapportere klimaregnskap, mens 9 av virksomhetene mener at de trenger krav for å rapportere klimaregnskap.

For å få innblikk om beste praksis i statlige virksomheter, ble tre virksomheter intervjuet

PwC intervjuet Kystverket, Norad og Statsbygg på bakgrunn av deres arbeid med klimaregnskap, klimastyring og bærekraftsrapportering. Disse tre virksomhetene skiller seg ut blant de statlige virksomhetene når det gjelder disse tre temaene. En kortfattet oppsummering fra intervjuene følger under:

Kystverket: Klimaregnskap

Kystverket er en av få statlige virksomheter med eget klimaregnskap. Klimaregnskapet er utarbeidet i tråd med GHG-protokollen og ble tilpasset naturlig til virksomheten. Via et dashboard på nettsiden kan man se historiske tall, hvilke leverandører og hvilke utslippskilder som medfører størst utslipp. Bruk av DFØs klimaspendverktøy ga Kystverket klare svar på hvor de skulle rette nye klimatiltak.

Arbeidet med klimaregnskap startet med at klima- og miljørådgiveren i Kystverket deltok på fagsamling om klimaregnskap i regi av Nærings- og fiskeridepartementet. Deretter leste vedkommende GHG-protokollen og kontaktet "utslippseiere" i virksomheten for å få økonomiske og aktivitetsbaserte tall. Dette ble senere ganget med utslippsfaktorer for å få et klimaregnskap. De arbeider nå med å forbedre kartleggingen av egen klimapåvirkning og de har satt seg som mål å ha et fullverdig klimaregnskap i 2026.

Norad: Klimastyring

Klima og miljø er integrert i Norads virksomhetsstrategi og -styring. Én av deres fem innsatsområder er å redusere miljøbelastningen fra egen virksomhet. Norad er ISO 14001-sertifisert og blir eksternt revidert av en tredjepart på dette arbeidet. Videre har de rutiner for internrevisjon på deres arbeid med klima og miljø. De har en konkret målsetning om å redusere klimagassutslipp fra flyreiser med -30% innen 2030.

Norads motivasjon for god klimastyring handler om viktigheten av å feie for egen dør, at fremtidens arbeidstakere kommer til å være opptatt av god klimastyring, samt forventninger om fremtidige krav til godt arbeid med klima.

Statsbygg: GRI-basert bærekraftsrapportering

Statsbygg er den eneste virksomheten i utvalget i analysen som rapporterer i tråd med retningslinjene til Global Reporting Initiative (GRI). GRI har lenge vært næringslivets gullstandard for bærekraftsrapportering og gir tydelige føringer for hvordan man kan rapportere på klima og miljø, samt sosiale og forretningsmessige temaer. Motivasjonen til Statsbygg for å følge GRI handler om strukturering, få gode rammer, systematikk, og ikke minst kredibilitet og forutsigbarhet i rapportering av bærekraftsinformasjon. Det er viktig med tydelige rollefordelinger i arbeidsprosessen, som rapportskrivning og datainnsamling.

Statsbygg oppfordrer departementer og forvaltningen til å kommunisere tydelige forventninger og veiledere, samt hjelper til med utfordrende sider av arbeidet.

Oppsummering

De tre intervjuene tegner et bilde av at virksomhetene har gode strukturer og prosesser på plass innen henholdsvis klimaregnskap, klimastyring og GRI-basert bærekraftsrapportering, til tross for at de ikke har hatt formelle krav til dette frem til nå. Kystverket viser at det er mulig å sette opp et klimaregnskap uten store endringer i organisasjonen, og at arbeid med klimaregnskap krever arbeid over tid. Norad viser at de tar klimagassutslipp i egen virksomhet på alvor med å redusere flyreiser og at de har definert tallfestede mål. Statsbygg viser på sin side at det er smart å følge en god standard og struktur når man skal igang med bærekraftsrapportering.

Workshop: Gruppediskusjon om virksomhetens største utslippskilder

I workshopen som PwC og DFØ arrangerte for Nettverk for klimaledelse i direktoratene, ble deltakerne bedt om å delta i fem gruppediskusjoner med ulike temaer relatert til klimaregnskap, klimarapportering og klimastyring.

I én av diskusjonene ble deltakerne bedt om å diskutere deres største utslippskilder og ble blant annet spurt om hvordan man kan få oversikt, og hvordan man kan bruke oversikten. Dette er en viktig diskusjon fordi en virksomhet har mange aktiviteter som medfører klimagassutslipp. Når virksomheten skal igangsette tiltak for å redusere utslipp, vil det av denne grunn være smart å starte med de største utslippskildene. Det ble tydelig at man bør følge virksomhetenes aktiviteter for å få god oversikt, og deretter utarbeide tiltak som forankres i ledelsen og organisasjonen for øvrig.

Virksomhetens største utslippskilder

Hvordan få oversikt?

Oppsummering fra deltakernes diskusjoner:

Å få oversikt over en virksomhets utslippskilder krever flere tilnærminger. Aktivitetsnivået til virksomheter er som regel direkte knyttet til utslippsnivået, og det er derfor viktig å kartlegge virksomhetens aktiviteter.

For å få en detaljert oversikt, er det nødvendig å samle inn data fra forskjellige kilder. Dette kan inkludere å få oversikt over artskonto fra regnskapsansvarlige, kontakte strømleverandører og byggherrer, samt å bruke verktøy som DFØs klimaspendverktøy og klimakalkulator.

Reisevirksomhet er en betydelig kilde til utslipp, og det er viktig å samarbeide med reisebyråer for å få nøyaktige data. Videre er det viktig å kommunisere med leverandører, inkludert de som tilbyr transport, for å få detaljert informasjon om utslipp. Anskaffelser representerer også en betydelig kilde til utslipp. Derfor er det viktig å stille krav ved anskaffelser og kontraktsfeste dette i avtaler, og utvikle en anskaffelsesstrategi som ivaretar klimahensyn. Dette krever godt samarbeid med innkjøpsavdelingen for å sikre at alle anskaffelser er i tråd med virksomhetens klimamål.

Hvordan bruke oversikten?

Oppsummering fra deltakernes diskusjoner:

Når man har fått oversikt, er det viktig at denne brukes effektivt. Først og fremst kan det hjelpe med å identifisere hvilke områder som genererer mest utslipp. Med denne informasjonen kan virksomheten sette opp et klimaregnskap, som gir en detaljert oversikt over utslippene. Dette kan igjen brukes til å identifisere muligheter for reduksjon og potensielle barrierer for implementering av tiltak. Ved å vurdere tiltak der mulighetene er størst, kan virksomheten effektivt prioritere ressursene sine. Dette kan inkludere å lage mål og policy, planlegge og utarbeide tiltak, måle fremdrift, følge utviklingen over tid og rapportere resultater.

For å sikre at tiltakene er effektive, er det viktig å forankre dem i ledelsen og bevisstgjøre hele organisasjonen om viktigheten av å redusere utslipp. Dette kan innebære å gjøre data og utvikling tilgjengelig for alle ansatte. Videre kan en vesentlighetsanalyse hjelpe virksomheten med å forstå hvilke områder som er mest relevante for dens bærekraftsmål. Dette kan deretter brukes til å styre virksomheten og lage en plan for videre arbeid. Det er også viktig å rapportere om fremdriften, både i årsrapport og internt. Dette bidrar til åpenhet og ansvarlighet, og kan hjelpe virksomheten med å holde seg på rett spor mot sine klimamål.

Workshop: Gruppediskusjon om klimarapportering i tråd med GHG-protokollen

GHG-protokollen er kjent som beste praksis for klimaregnskap og klimarapportering, og er følgelig noe alle virksomheter med ambisjoner om å føre og rapportere klimaregnskap bør rapportere etter. Virksomhetene diskuterte hvordan man kan komme i gang med rapportering i tråd med GHG-protokollen, hvordan man kan utnytte eksisterende arbeidsprosesser, og hvilke utfordringer som kan oppstå relatert til klimarapportering i tråd med GHG-protokollen. God opplæring og planlegging viser seg å være viktig, i tillegg til kartlegging og innsamling av data. For å utnytte eksisterende prosesser best mulig bør man samarbeide på tvers og integrere med årsrapportering. Utfordringer som kan oppstå er relatert til ressurser og data.

Klimarapportering i tråd med GHG-protokollen

Hvordan kan man komme i gang?

Oppsummering fra deltakernes diskusjoner:

Klimarapportering i tråd med GHG-protokollen krever en kombinasjon av planlegging, opplæring og implementering. Først er det viktig å lære seg GHG-protokollen og bygge opp relevant kompetanse. Deretter bør man skape forståelse og engasjement i virksomheten, gjennom eksempelvis å organisere en workshop samt involvere ledelsen.

Det anbefales å begynne med å kartlegge og samle inn data. For å sikre at arbeidet er effektivt, kan det være nyttig å ansette noen med kompetanse på området eller sørge for opplæring i bruk av relevante verktøy. Det kan være lurt å se til liknende virksomheter sine rapporter for å få en idé om hvordan man kan tilnærme seg oppgaven.

Fokuser først på områder hvor virksomheten har direkte påvirkning, og utvid deretter til å inkludere indirekte kilder både oppstrøms og nedstrøms. Bruk av maler, som for eksempel [denne malen fra Emisoft](#), kan bidra til å strukturere og forenkle regnskapet og rapporteringen.

Hvordan kan man utnytte eksisterende arbeidsprosesser, og hvilke utfordringer kan oppstå relatert til klimarapportering i tråd med GHG-protokollen?

Oppsummering fra deltakernes diskusjoner:

Å utnytte eksisterende arbeidsprosesser kan være en effektiv måte å integrere klimarapportering i en organisasjon. Dette kan inkludere bruk av eksisterende miljøsertifiseringer som Miljøfyrtårn og miljøpolicyer. Videre er samarbeid på tvers i organisasjonen, god kommunikasjon og effektiv datadeling også viktige elementer. I tillegg bør eksisterende arbeidsprosesser i forbindelse med årsregnskap/finansiell rapportering også integrere klimarapportering.

Imidlertid kan det oppstå flere utfordringer, som spørsmål om ressurskapasitet, eierskap av data, forståelse av utslippsfaktorer, manglende data eller data av lav kvalitet. Det kan også være utfordrende å forankre rapportering av data. Godt arbeid med klimaregnskap kan kreve betydelige ressurser, og det kan være utfordrende å sikre at tallene er nøyaktige og representative. Spesielt kan det være vanskelig å sikre at man dekker scope 3-utslipp på en tilfredsstillende måte, da disse kan variere betydelig.

Workshop: Gruppediskusjon om klimareduserende tiltak og resultatmåling

God klimastyring handler om å igangsette effektive og gode tiltak som fører til reduksjon av klimagassutslipp, og sikre god oppfølging og effektmåling i etterkant. Virksomhetene ble derfor bedt om å diskutere hva slags tiltak man bør starte med, og hvordan man bør måle effekt av disse. Gruppediskusjonene tilsier at man kan begynne med de mest effektive og gjennomførbare tiltakene, og at man kan måle effekt i form av livssyklusanalyser, KPIer og klimaregnskap.

Klimareduserende tiltak og resultatmåling

Hva slags tiltak bør man starte med?

Oppsummering fra deltakernes diskusjoner:

Å implementere klimareduserende tiltak starter ofte med å identifisere de mest effektive og gjennomførbare tiltakene. Enkelte tiltak kan være å oppfordre ansatte til å sykle til jobb ved å tilby sykkelparkering, eller å tilby vegetarmat i kantinen. Det kan også være nyttig å unngå unødvendige reiser og implementere en reisepolicy som måler reiser i CO₂, samt å fokusere på energieffektivisering i kontorlokaler.

For å sikre at tiltakene er effektive, er det viktig å kartlegge og systematisere data, og å involvere ansatte i prosessen. Forankring i ledelsen er også avgjørende for å sikre støtte og ressurser til tiltakene. Videre kan det være nyttig å operasjonalisere 30%-regelen i anskaffelser, og å bruke verktøy som DFØs klimaspendverktøy for å spore og redusere utslipp. Å sette klare mål og måle fremdriften mot disse målene kan hjelpe organisasjonen med å holde seg på rett spor.

Kulturrendring internt og holdningskampanjer kan være effektive for å skape en mer klimabevisst organisasjonskultur. Til slutt kan det være nyttig å se til andre virksomheter for å få en idé om hva som er mulig og for å identifisere beste praksis.

Hvordan måler man effekt av tiltakene?

Oppsummering fra deltakernes diskusjoner:

Å måle effekten av klimareduserende tiltak kan gjøres gjennom flere metoder og verktøy. Livssyklusanalyser (LCA) kan være et effektivt verktøy for å vurdere den totale miljøpåvirkningen av et produkt eller en tjeneste fra start til slutt. Standardiserte verktøy kan også være nyttige for å sikre konsistens og sammenliknbarhet i målingene.

KPIer kan brukes til å spore fremdriften mot spesifikke mål over tid. Det er viktig å forstå hva tiltakene egentlig betyr og hvordan de relaterer seg til virksomhetens klimamål.

Effekten av tiltakene bør også synliggjøres i klimaregnskapet, slik at man ser endringer i utslipp, energibruk, avfall og andre relevante indikatorer over tid. Data fra anskaffelser og innkjøp kan også brukes til å måle effekten av tiltak. Resultat- og effektmålingen bør videre informere og støtte virksomhetens arbeid med klimareduserende tiltak.

Workshop: Gruppediskusjon om bidrag fra departementer og forvaltningsorganer som DFØ

Virksomhetene ble videre bedt om å diskutere hvordan departementer og forvaltningsorganer som DFØ kan bidra og legge til rette for virksomhetenes arbeid med klimastyring og klimarapportering. Kurs og veiledninger, felles rapporteringssystem og tydelige krav og fellesføringer i tildelingsbrev ble blant annet nevnt som viktig.

Bidrag fra departementer og forvaltningsorganer som DFØ

Bidrag fra departementer og forvaltningsorganer?

Oppsummering fra deltakernes diskusjoner:

På diskusjon om hvordan departementer og forvaltningsorganer kan bidra til å redusere klimagassutslipp ble det foreslått en rekke tiltak, inkludert kurs og veiledninger for å hjelpe virksomheter med å komme i gang.

Det ble også foreslått å implementere et felles rapporteringssystem for alle statlige virksomheter. Digitale kurs som er lett tilgjengelige og forståelige slik at de kan brukes ved behov, ble også løftet frem. Det ble foreslått å utvikle maler og digitale verktøy, samt standardiserte utslippsfaktorer for aktivitetsbaserte data tilpasset norske forhold. Det ble også ansett som viktig å fortsette med klimaspendverktøyet. Det ble foreslått å inkludere tydelige krav i tildelingsbrev, og å ha et veiledningsteam tilgjengelig for virksomheter som er i oppstart, i prosess eller trenger hjelp. Det ble også foreslått å gjøre midler tilgjengelige for forskning og innovasjon, samt veiledningsressurser.

Det ble også foreslått å tilby egne kurs for alle med klimaansvar, samt å øke kunnskapen hos etatstyringsenheter. Fagdager med inspirasjon fra beste praksis og workshops, samt tilrettelegging for erfaringsdeling og innhenting av beste praksis, ble også sett på som nødvendige tiltak. Til slutt ble det foreslått å utvikle en rapporteringsmodul og flere ordbøker for å tydeliggjøre innhold.

Hvordan kan departementer og forvaltningsorganer legge til rette for god klimastyring og klimarapportering?

Oppsummering fra deltakernes diskusjoner:

De kan koordinere krav og føringer, og sette av ressurser til å jobbe med klimaregnskap og verktøy som f.eks. utvikling av temasider for å samle og formidle relevant informasjon. De kan utvikle et felles kunnskapsgrunnlag i form av maler og veiledninger, og å gjøre informasjon og kilder tilgjengelig for alle statlige virksomheter. Opplæring i rapporteringsmetoder og -verktøy er viktig, og utvikling av rapporteringsverktøy som er tilpasset offentlig sektor er spesielt etterspurt. Videre bes det om tydeligere og mer konkrete fellesføringer om regnskap og rapportering, som står seg over tid, samt standardisering av verktøy på tvers av virksomheter.

Andre tiltak kan være å utvikle utslippsfaktorer for scope 3, tilby en "sparre-telefon" for klimastyring, press fra Statens innkjøpssenter for å påvirke hele markedet, kommunikasjonsiltak som enkle videoer som forklarer klimaregnskap, og programvare for oversikt over energi- og drivstofforbruk kan også være nyttige tiltak. Til slutt kan det være nyttig å diskutere hva som er den beste og mest effektive måten å drive miljøløedelse på, og hvem som har det overordnede ansvaret for statens klimaregnskap.

Workshop: Gruppediskusjon om å motivere organisasjonen for klimarapportering

For virksomheter som ikke har kommet i gang med klimarapportering, kan det være krevende å vite hvor man skal starte og hvilken kompetanse man har behov for. Av den grunn ble virksomhetene bedt om å diskutere hvordan man kan utnytte eksisterende organisasjonen for å motivere organisasjonen for klimarapportering, og hvilken kompetanse som er nødvendig for å lykkes. Blant annet kan man integrere klimarapportering i eksisterende virksomhetsstyring i organisasjonen og etablere tydelige ansvarsområder og ressursallokering. Nødvendig kompetanse kan handle om prosjektledelse, teknisk data og god klimaforståelse. Samtidig kan det være nyttig å ha gode samarbeidsrutiner.

Motivere organisasjonen for klimarapportering

Hvordan utnytte eksisterende organisasjon?

Oppsummering fra deltakernes diskusjoner:

For å motivere organisasjonen for klimarapportering uten å måtte gjøre store organisatoriske endringer, er det flere tiltak som kan iverksettes. Først og fremst kan man utnytte eksisterende fagmiljøer, som eksempelvis driver med miljøledelse, miljørapportering, regnskap og anskaffelser. Det kan være nyttig å skape nettverk, etablere tydelige ansvarsområder, og utvikle gode rutiner og verktøy for rapportering. Dette inkluderer at noen i organisasjonen må ha ansvaret og får tildelt nødvendige ressurser.

For å få ansvaret ut i organisasjonen, kan det være nyttig å utpeke en ansvarlig eller koordinator for prosjektet. Etablering av en bærekraftsgruppe i organisasjonen kan også være et effektivt tiltak, noe som kan appellere til organisasjonens verdier og integritet, og bidra til en "grønn husvask". Noen foreslår at virksomhetsstyringen må ta ansvaret for klimarapporteringen. Dette kan inkludere å engasjere fagavdelinger, forstå påvirkning, og gjennomføre tiltak. Samling og systematisering av informasjon kan også være nyttig, samt å jobbe tettere for å utnytte allerede eksisterende kompetanse. Involvering av interessenter, ledelse, og fagseksjoner kan også bidra til bedre klimarapportering. Dette kan inkludere å plassere ansvar og samarbeide på tvers av organisasjonen.

Hva er nødvendig kompetanse for å lykkes med klimarapportering?

Oppsummering fra deltakernes diskusjoner:

For å lykkes med klimarapportering er det behov for en rekke kompetanser, som prosjektledelse, tall og analyse. Spisskompetanse på klimaregnskap, samt evne til å håndtere både økonomisk data og mer komplekse data som livssyklusanalyser (LCA). Personlige egenskaper som lærevilje, nysgjerrighet og motivasjon er også viktige.

En dyp forståelse for klima og hvordan det kan påvirke virksomheten er også nødvendig, spesielt når det gjelder scope 3-utslipp. Dette inkluderer å ha tilgang til gode kunnskapskilder. Kompetanseutvikling og rekruttering av nye ansatte med relevant kompetanse kan være nødvendig. Videre kan det kreves kompetanse hos ledelsen, og ikke minst innen endringsledelse, for å kunne lede organisasjonen gjennom endringer som kreves for å implementere effektiv klimarapportering. Kompetanse på miljø og anskaffelser kan også være viktig, sammen med kunnskap om krav, miljøledelsessystemer og CSRD. Automatisering av dataflyt kan også være en viktig kompetanse, sammen med intern kunnskap om virksomheten.

4

Klimaindeksen for
næringslivet og for
statlige virksomheter

Klimaindeksen for næringslivet

Om Klimaindeksen

I Klimaindeksen vurderer PwC hvorvidt Norges 100 største selskaper målt etter omsetning rapporterer sitt klimaregnskap etter beste praksis, samt om selskapene kan vise til reduksjon i klimagassutslipp i henhold til Parisavtalen.

Metoden er basert på sentrale kriterier i GHG-protokollen og de kommende kravene i bærekraftsrapporteringsdirektivet CSRD. Analysen tar utgangspunkt i offentlig tilgjengelig rapportering i form av års- og bærekraftsrapporter, eller offentlige dokumenter som blir referert til i disse rapportene. I analysen vurderes det om klimaregnskapet viser absolutte utslippstall i tonn CO₂-ekvivalenter, om utslippstallene er oppdelt separat i scope 1-3, om regnskapet inneholder alle vesentlige utslipp og om regnskapet viser til utslippskutt over tre år. Denne utslippsberegningen er vurdert etter gjennomsnittet av de tre siste årenes utslipp.

Basert på Klimaindeksens metodikk rangeres Norges 100 største selskaper i fem kategorier, hvor selskapene som er i kategori 5 ikke har et offentlig tilgjengelig klimaregnskap, og selskapene som er i kategori 1 oppfyller alle betingelser som kreves. Kategoriseringen skjer trinnvis i form av at man må oppfylle alle betingelser i kategori 4 for å havne i den kategorien, og videre må man oppfylle alle kategoriene i kategori 3.

Selskapskategorisering i Klimaindeksen

Kriterier for klimaregnskap	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Kategori 4	Kategori 5
Klimagassutslipp rapporteres i absolutte tall	✓	✓	✓	✓	
Klimagassutslipp rapporteres i CO ₂ -ekvivalenter	✓	✓	✓	✓	
Rapporterer separat på både Scope 1 og 2	✓	✓	✓	✓	
Rapporterer separat på både Scope 1, 2 og 3	✓	✓	✓		
Vesentlige utslipp i Scope 3 er inkludert i rapporteringen	✓	✓	✓		
Kriterier for utslippsreduksjoner					
Kan vise til reduksjon i utslipp (absolutt eller intensitet)	✓	✓			
Kriterier for å være i tråd med Parisavtalen					
Kutter iht. EU Low Carbon Benchmark (absolutt eller intensitet) på 7 % årlig over tre år	✓				
Kjernevirksomhet som ikke bidrar til innelåste utslipp, eller såkalt «carbon lock-in»	✓				

Sentrale funn i Klimaindeksen for næringslivet

- 91 av 100 selskaper rapporterer klimaregnskap i års- og bærekraftsrapport
- 61 av 100 selskaper har god klimarapportering ved at de rapporterer om sine vesentlige scope 3-utslipp
- 23 selskaper har god klimarapportering og kutter utslipp over en periode på tre år

Klimaindeksen for næringslivet viser en positiv utvikling i selskapenes klimarapportering over tid, og at de aller fleste selskapene har god kontroll på klimarapportering. Godt over halvparten rapporterer på sine vesentlige utslipp, som gjør at leserne av klimarapporteringen får en presis forståelse av hvilken klimapåvirkning selskapene har. Samtidig er det kun 23 selskaper som kutter utslipp over en periode på tre år. For å lykkes med den grønne omstillingen, behøves flere selskaper på denne listen.

Klimaindeksen for statlige virksomheter

Dokumentanalysen av årsrapportene til virksomhetene i utvalget ble undersøkt ved bruk av samme metode som i Klimaindeksen for næringslivet. Dokumentanalysen ble gjort av virksomhetenes årsrapporter for både 2022 og 2023. Dokumentanalysen viser blant annet at:

- Svært få av virksomhetene har et klimaregnskap
- Et fåtall av virksomhetene skriver i rapporten at de har et internt klimaregnskap, men det rapporteres ikke i årsrapporten deres
- Flere av virksomhetene rapporterer klimaregnskap for sin sektor eller forvaltningsområde, men ikke for egen virksomhet

Under følger en oversikt over hvilke virksomheter det er som rapporterer klimaregnskap i årsrapportene.

Dokumentanalyse klimarapportering 2022

Dokumentanalysen av virksomhetenes 2022-rapportering viser at fire virksomheter rapporterer klimaregnskap i årsrapportene.

Ingen av virksomhetene rapporterer om sine vesentlige scope 3-utslipp og hvilke scope 3-kategorier som utslippene tilhører.

**Virksomhetene i forsvarssektoren viser i sine årsrapporter til at Forsvarets forskningsinstitutt publiserer klimaregnskap på vegne av hele forsvarssektoren. Publikasjonen rapporterer forsvarssektoren sine vesentlige utslipp i scope 3 og hvilke scope 3-kategorier disse tilhører.*

Dokumentanalyse klimarapportering 2023

Analysen av 2023-rapporteringen viser at fem selskaper rapporterer klimaregnskap i årsrapportene. Disse er Fiskeridirektoratet, Kystverket, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Spesialisthelsetjenesten og Statsbygg.

Spesialisthelsetjenesten er den eneste virksomheten som rapporterer om sine vesentlige scope 3-utslipp og hvilke scope 3-kategorier de tilhører.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet viser til klimaregnskapet sitt i årsrapporten med en hyperkobling til en annen nettside som viser klimaregnskapet.

Verken FFI-publikasjonen med klimaregnskapet til forsvarssektoren, Universitetet i Bergen eller Universitetet i Oslo hadde publisert klimaregnskap for 2023 ved tidspunkt for utgivelse av denne rapporten.

Disse virksomhetene har offentlig tilgjengelig klimaregnskap i årsrapportene for 2022

Forsvarssektoren (via FFI-publikasjon fra juni 2023*):

- Forsvarets forskningsinstitutt
- Forsvaret
- Forsvarsbygg
- Forsvarsdepartementet
- Forsvarsmateriell

Kystverket

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

Spesialisthelsetjenesten

Statsbygg

Universitetet i Bergen

Universitetet i Oslo

Disse virksomhetene har offentlig tilgjengelig klimaregnskap i årsrapportene for 2023

Fiskeridirektoratet

Kystverket

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

Spesialisthelsetjenesten

Statsbygg

Funnene viser at det er et stort gap mellom næringslivet og statlige virksomheter når det gjelder klimarapportering. De to neste slidene viser en kategorisering av alle statlige virksomheter i utvalget i tråd med metoden i Klimaindeksen for næringslivet.

Funn fra dokumentanalyse av årsrapporter 2023

Virksomhetene i utvalget ble kategorisert i henhold til metoden i Klimaindeksen for næringslivet. I kategoriseringen av de statlige virksomhetene er det ingen virksomheter i kategori 1 og 2. I kategori 3 er **Spesialisthelsetjenesten**, og i kategori 4 er **Fiskeridirektoratet**, **Kystverket**, **Nasjonal kommunikasjonsmyndighet** og **Statsbygg**. De 95 øvrige virksomhetene havner i kategori 5.

Kategori 1:

Virksomheter som kutter minst 7 % og er i tråd med Parisavtalen

Virksomheter:

Ingen

Kategori 2:

Virksomheter som kan vise til utslippskutt, men ikke i tråd med Parisavtalen

Virksomheter:

Ingen

Kategori 3:

Virksomheter med god klimarapportering, men kan ikke vise til utslippskutt

Virksomheter:

Spesialisthelsetjenesten

Kategori 4:

Virksomheter som rapporterer klimaregnskap, men inkluderer ikke vesentlige scope 3-utslipp

Virksomheter:

Fiskeridirektoratet
Kystverket
Nasjonal kommunikasjonsmyndighet
Statsbygg

Kategori 5:

Virksomheter som ikke rapporterer klimaregnskap

Arbeids- og inkluderingsdepartementet	Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten
Arbeids- og velferdsetaten (NAV)	Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT)
Arbeidstilsynet	Norges geologiske undersøkelse
Arkivverket	Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (BUFDIR)	Norsk kulturråd
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon (DSS)	Norsk nukleær dekommisjonering
Digitaliseringsdirektoratet	Norsk pasientskadeerstatning
Direktoratet for byggkvalitet	Norsk Polarinstitutt
Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)	Patentstyret
Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir)	Politi- og lensmannsetaten
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)	Registerenheten i Brønnøysund
Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA)	Riksadvokaten
Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD)	Riksantikvaren
Domstolene i Norge	Riksrevisjonen
Eksportfinansiering Norge	Riksteatret
Energidepartementet	Samferdselsdepartementet
Finansdepartementet	Sjøfartsdirektoratet
Finanstilsynet	Skatteetaten
Folkehelseinstituttet	Sokkeldirektoratet
Forsvaret	Statens helsetilsyn
Forsvarsbygg	Statens kartverk
Forsvarsdepartementet	Statens lånekasse for utdanning
Forsvarsmateriell	Statens legemiddelverk
Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker	Statens pensjonskasse
Havforskningsinstituttet	Statens vegvesen
Havindustritilsynet	Statistisk sentralbyrå
Helse- og omsorgsdepartementet	Statped
Helsedirektoratet	Statsforvaltaren i Møre og Romsdal
Hovedredningssentralen	Statsforvaltaren i Rogaland
Husbanken	Statsforvaltaren i Vestlandet
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet	Statsforvalteren i Agder
Jernbanedirektoratet	Statsforvalteren i Innlandet
Justervesenet	Statsforvalteren i Nordland
Justis- og beredskapsdepartementet	Statsforvalteren i Oslo og Viken
Klima- og miljødepartementet	Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Kommunal- og distriktsdepartementet	Statsforvalteren i Trøndelag
Kriminalomsorgsdirektoratet	Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Kultur- og likestillingsdepartementet	Statsforvalterens fellestjenester
Kunnskapsdepartementet	Statsministerens kontor
Landbruks- og matdepartementet	Stortinget
Landbruksdirektoratet	Sysselemesteren på Svalbard
Lotteri- og stiftelsestilsynet	Tolletaten
Luffartstilsynet	Universitetet i Oslo
Mattilsynet	Universitetet i Bergen
Miljødirektoratet	Utdanningsdirektoratet
Nærings- og fiskeridepartementet	Utenriksdepartementet
Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM)	Utlendingsnemnda
Nasjonalbiblioteket	

5

Anbefalinger for videre arbeid

PwC har formulert anbefalinger for virksomheter og for departementer, for å sikre god klimarapportering

PwC presenterer her anbefalinger til statlige virksomheter og departementer basert på funnene i prosjektet. Anbefalingene har til hensikt å legge til rette for og sikre god klimarapportering fremover. Anbefalinger til de statlige virksomhetene er tilpasset de ulike rapporteringssituasjonene som PwC har funnet i prosjektet. Anbefalinger til departementer er tilpasset hva PwC har funnet i dokumentanalyse av tildelingsbrev og rundskriv, samt hva de statlige virksomhetene har gitt tilbakemelding om at de trenger.

Anbefalinger til statlige virksomheter

De fleste av virksomhetene i utvalget rapporterer ikke klimaregnskap, og skriver ingenting i rapporteringen om at de har et internt klimaregnskap. Noen av virksomhetene skriver i rapporteringen at de har klimaregnskap, men rapporterer ikke tallene offentlig. Til sist er det noen av virksomhetene som rapporterer klimaregnskap offentlig, men som ikke viser til vesentlige scope 3-utslipp.

Med bakgrunn i de tre beskrivelsene, har PwC utarbeidet anbefalinger tilpasset de respektive beskrivelsene. Tabellen under viser anbefalingene.

Beskrivelse av rapporteringssituasjon	Generelle anbefalinger til virksomhetene	Anbefalinger til verktøy
Virksomheter som ikke har klimaregnskap	Få tak i eksempelvis reisedata og legg dette inn i klimaregnskapsmal fra Emisoft. I tillegg er klimaspendverktøyet til DFØ veldig nyttig i denne fasen.	- DFØs klimaspendverktøy - Klimaregnskapsmal
Virksomheter som ikke rapporterer klimaregnskap, men som har det internt	Kontakte dem i organisasjonen som publiserer årsrapport og diskuter hvordan klimaregnskapet kan integreres i årsrapporten	Ingen spesifikke verktøy som referert til i denne rapporten
Virksomheter som rapporterer klimaregnskap, men ikke inkluderer vesentlige scope 3	Fordype seg i GHG-protokollens beskrivelser av scope 3 og dens retningslinjer. Videre kan det være en fordel å se på kvaliteten på utslippsfaktorene, noe man kan gjøre gjennom DFØ, DEFRA og NVE sine utslippsfaktorer.	- DEFRA - DFØ utslippsfaktorer - GHG-protokollen for offentlig sektor - NVE
Virksomheter som rapporterer vesentlige scope 3, men ikke kutter utslipp	Iverksette tiltak som inkluderer de største utslippskildene, og setter tallfestede mål for reduksjon av utslipp som tilhører disse kildene.	Ingen spesifikke verktøy som referert til i denne rapporten

Anbefalinger til departementene

Avslutningsvis ønsker PwC også å gi anbefalinger til departementene som utformer styringssignaler til virksomhetene. Disse anbefalingene går ut på at departementene bør:

1. Omformulere fra *forventninger* til *krav* om klimarapportering i tråd med beste praksis i fellesføringer, tildelingsbrev og rundskriv
2. Se til Nærings- og fiskeridepartementet sine egne føringer når det gjelder klimafaglige anbefalinger i tildelingsbrev
3. Formulere krav til klimarapportering i Økonomiregelverket som definerer hvordan årsrapporter skal utformes.

Klimaregnskap er et viktig første steg i god klimastyring

Rapportering av klimaregnskap

Utarbeiding av klimaregnskap er et viktig første steg i arbeid med klima, for å forstå hvilken klimapåvirkning man har som virksomhet. Deretter bør denne informasjonen rapporteres slik at interessenter, eiere og offentligheten får innblikk og forståelse for hvilken klimapåvirkning virksomheten har og hvordan den arbeider for å redusere påvirkningen.

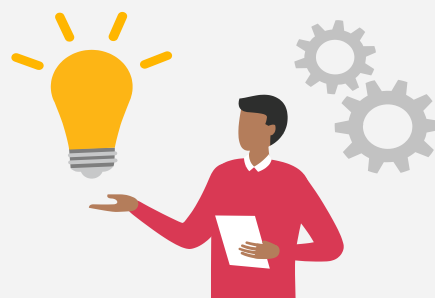
Virksomheter kan komme i gang med klimaregnskap og klimarapportering ved å følge disse fem punktene:

1. Avklare mandat og ambisjonsnivå
2. Sette av tid og ressurser til opplæring og forståelse
3. Sette opp klimaregnskap i tråd med [GHG-protokollen for offentlig sektor](#)⁴
4. Publisere og kommentere klimaregnskapet i årsrapport
5. Lære og forbedre klimaregnskapet kontinuerlig, og informere om prosessen til interessenter og eiere

Deretter kan virksomheten arbeide med effektive tiltak for å redusere utslipp i alle vesentlige utslippskilder.

GHG-protokollen er den mest anerkjente standarden for rapportering av klimagassutslipp. De anbefaler at klimaregnskap utarbeides og rapporteres etter fem prinsipper:

Nøyaktighet	Åpenhet	Konsistens	Fullstendighet	Relevans
Data skal være nøyaktige nok til at leserne skal kunne stole på resultatene. Estimater og beregninger skal gjøres slik at resultatene blir så riktige som mulig og at unøyaktigheter blir redusert mest mulig	Informasjonen må samles på en måte som gjør den reviderbar (internt eller eksternt). Antagelser, utelatelser, referanser og kilder skal oppgis	Informasjon skal være sammenliknbar over tid. Der det skjer endringer i beregninger, hva som er inkludert eller andre endringer som påvirker resultatet, skal det oppgis og forklares	Alle relevante utslippskilder er inkludert	Inneholder nok informasjon til at interne og eksterne brukere kan fatte beslutninger og inkluderer relevante deler av virksomhetens aktiviteter og oppgaver

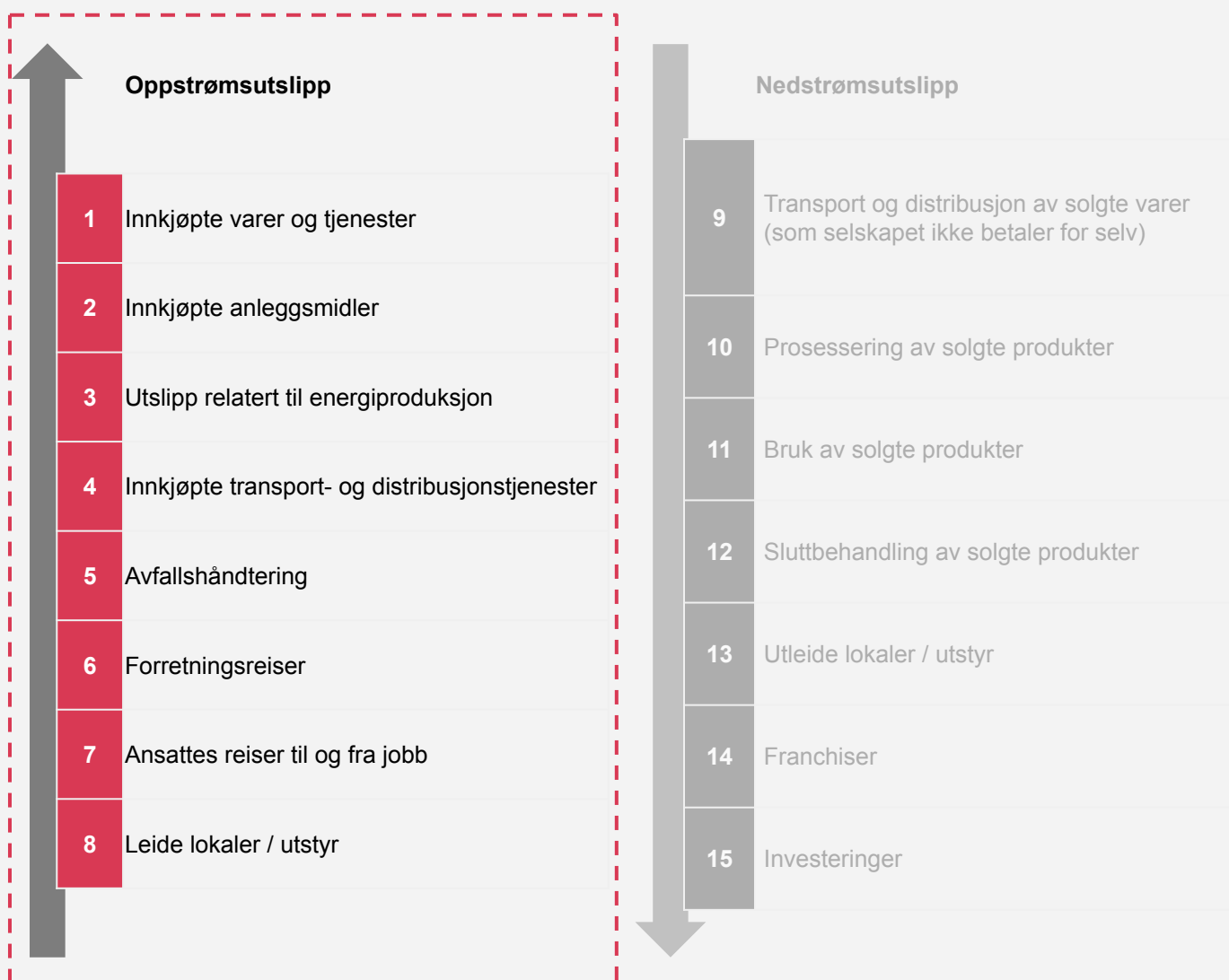
⁴ GHG Protocol bygget i 2017 på sine eksisterende retningslinjer for klimaregnskap og klimarapportering for næringslivet, med spesifikke retningslinjer for klimaregnskap og klimarapportering tilpasset offentlig sektor.

Scope 3 består av 15 kategorier, fordelt på oppstrøms og nedstrøms verdikjede

Statlige virksomheter anskaffer for store beløp årlig, og noen anskaffelseskategorier regnes å ha særlig stor klimapåvirkning. Dette inngår i virksomhetenes indirekte utslipp (scope 3) fordi det genereres utslipp av leverandører i produksjonsfasen av disse varene eller tjenestene som blir anskaffet.

Scope 3 er den mest krevende kategorien å få oversikt over, men det er ofte her de største utslippene befinner seg. Hele 80-99% av totalen er ofte å finne her. En oversikt over oppstrøms- og nedstrømsutslipp er gitt under.

For statlige virksomheter er utslippene primært å finne i **oppstrøms verdikjede**. Dette omhandler særskilt produksjon av varer og tjenester som virksomhetene anskaffer (kategori 1 og 2), men forretningsreiser kan også være en vesentlig utslippskategori (kategori 6).

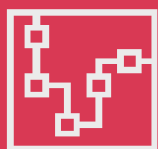
PwC anbefaler en prosess på seks trinn for å kartlegge virksomhetens scope 3-utslipp

Som det har fremkommet i rapporten, kan det være krevende og komplisert å lage et fullstendig klimaregnskap av god kvalitet som inkluderer alle vesentlige scope 3-utslipp. Et fullstendig klimaregnskap er viktig for å kunne jobbe strategisk med å redusere sine scope 3-utslipp.

Ved å følge disse seks trinnene, kan man som virksomhet få en forbedret innsikt i virksomhetens indirekte utslipp og styrke klimaregnskapets kvalitet:

1

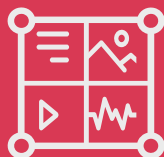
Kartlegge virksomhetens aktiviteter

Finne overlapp mellom avdelinger og forme første hypoteser om hvor de store utslippskildene er

2

Identifisere mulige datakilder

Datakilder er f.eks. innkjøpssystem, reisebyrå, renovatører osv

3

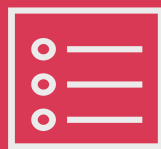
Arbeidsmøter med hver forretnings-enhet

Identifisere mulige utslippskilder i prosessene hos hver enhet i virksomheten, og mappe disse til kategorier i scope 3

4

Prioritere utslippskilder

Ved hjelp av erfaringsbaserte hypoteser, prioritere utslippskilder for videre bearbeiding

5

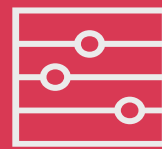
Beregne eller estimere utslipps-mengder

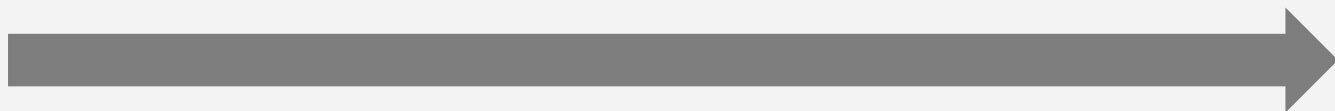
Innhente eller estimere aktivitetsdata (f.eks. innkjøpte mengder), og beregne klimagass-utslipp

6

Justere etter behov

Basert på foregående steg, justere eller innhente data fra andre områder for å få et mer komplett bilde

Det finnes flere tilnærminger til å beregne klimagassutslipp

Når man er i gang med arbeidet for å lage klimaregnskap, møter man fort på utfordringer med å velge gode utslippsfaktorer som gir presis datamateriale. Utslippsfaktorer behøves for å beregne mengden klimagassutslipp som skapes av en aktivitet. Det finnes tre vanlige metoder for å finne beregne klimagassutslipp: leverandørspesifikk metode, aktivitetsbasert metode og spendbasert metode.

Leverandørspesifikk metode

Leverandørspesifikk metode for best mulig datagrunnlag:

Livsløpsanalyse (LCA)

Utslippstall fra leverandør om et spesifikt produkt basert på livsløpsanalyse (LCA)

Avhengig av hvilken scope 3-kategori det gjelder, kan tallene inkludere utslipp fra produksjon, transport, bruk og avhending av produktet.

Aktivitetsbasert metode

Aktivitetsbasert metode dersom man ikke får tak i leverandørdata eller mistenker at dataen er svak:

Mengder x utslippsfaktor

Aktivitetsdata og utslippsfaktorer kan være mer eller mindre spesifikke - f.eks. "1 kg mat og drikke" vs

"1 kg tomater produsert i drivhus i Spania", eller "1 tonn-km kjørt med lastebil" vs "1 liter diesel 25% bio".

Spendbasert metode

Spendbasert metode dersom man ikke har leverandør- eller aktivitetsbasert data:

Kronebeløp x utslippsfaktor

Utslippsfaktorene er ofte basert på generelle utslipp og omsetning fra en bransje/industri, f.eks. "1 MNOK brukt på byggevarer". Denne metoden gir en indikator på hvor de store utslippene sannsynligvis befinner seg.

Leverandørspesifikk metode vil være mest nøyaktig dersom leverandøren har modne livsløpsanalyser av sine produkter. Der man ikke får tak i disse dataene eller mistenker datagap i tallene man mottar fra leverandør, vil man bruke **aktivitetsbasert data**. Har man ikke gode nok data på mengder eller utslippsfaktorer, er **spendbasert metode** en god tilnærming.

En oversikt over nyttige kilder og verktøy til klimaregnskap

Kilder og verktøy	Hva det kan brukes til
DEFRA: Utslippsfaktorer	Konvertere aktivitetsbaserte utslippstall til mer presise utslippsfaktorer som gir et mer troverdig datagrunnlag til klimaregnskapet.
DFØ klimaspendverktøy: Klimaspendverktøy	Få oversikt over hvor de største utslippene i virksomheten finnes basert på spend. Verktøyet viser virksomheters bruttobudsjetterte utgifter til innkjøp og grove estimater på klimafotavtrykket av dette.
DFØ utslippsfaktorer: DFØ utslippsfaktorer	DFØ har utviklet utslippsfaktorer for statlige innkjøp, som blant annet brukes i klimaspendverktøy. Utslippsfaktorene er kategorisert i henhold til GHG-protokollen. Utslippsfaktorene kan multipliseres med utgifter til innkjøp i relevante artskontoer for å gi et estimat på klimafotavtrykk.
GHG-protokollen for offentlig sektor: Public Sector Protocol	Retningslinjer og prinsipper til utarbeidelse og rapportering av klimaregnskap tilpasset offentlig sektor. Bør følges kategorisk for å sikre god metodebruk.
Klimaregnskap mal: Klimaregnskap mal	Verktøy utarbeidet av Emisoft for utarbeidelse av klimaregnskap i Excel-format. Inndelt etter GHG-protokollen og inneholder allerede et utvalg utslippsfaktorer. Kan i neste omgang rapporteres i årsrapport.
Miljødirektoratet: Anbefalinger rapportering	Ressursportal for næringslivet og statlige virksomheter i arbeidet med bærekraftsrapportering. Inneholder gode kilder og verktøy til klimaregnskap, klimarapportering og utslippsfaktorer. Kan brukes som støtte og oppslagsverk.
NVE: Utslippsfaktorer	Inneholder utslippsfaktorer til elektrisitet og gir utslippsfaktorer til scope 2 som man kan inkludere i klimaregnskapet.

Oversikten bør være tilstrekkelig for en god start til arbeid med klimaregnskap, men vil også kreve at man setter av tid og ressurser til opplæring, forståelse og anvendelse.

PwCs forbehold

Våre vurderinger bygger på faktainformasjon som har fremkommet i dokumentstudier, datamateriale, intervjuer og arbeidsmøter med ansatte i ulike virksomheter, inkludert oppdragsgiver DFØ-PricewaterhouseCoopers (PwC) har ikke foretatt noen selvstendig verifisering av informasjonen som har fremkommet, og vi inntår ikke for at den er fullstendig, korrekt og presis, og at det ikke finnes ytterligere informasjon vi burde hatt innsikt i. PwC har ikke utført noen form for revisjon/kontrollhandlinger av DFØ.

DFØ har rett til å benytte informasjonen i denne rapporten i sin virksomhet, i samsvar med avtalen mellom DFØ og PwC. PwC påtar seg ikke noe ansvar for tap som er lidt av DFØ eller andre som følge av at vår rapport eller utkast til rapport er distribuert, gjengitt eller på annen måte benyttet i strid med disse bestemmelsene eller engasjementsbrevet. Ved deling av hele eller deler av rapporten skal DFØ sikre at enhver ansvarsfraskrivelse PwC har inkludert eller senere ønsker å inkludere i rapporten, blir gjengitt i sin helhet i alle eksemplarer som deles.

PwC beholder opphavsrett og alle andre immaterielle rettigheter til ideer, informasjon og know-how som er utviklet i forbindelse med vårt arbeid. Enhver handling som gjennomføres på bakgrunn av vår rapport foretas på eget ansvar.

Ta kontakt for spørsmål eller innspill:

Jon Sigurd Borgen
jon.sigurd.borgen@pwc.com

Klima- og bærekraftstjenester,
PwC